

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 23. toukokuuta 2023
(OR. en)

9684/23

SOC 338
GENDER 57
ECOFIN 460

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	9026/23
Asia:	Neuvoston päätelmät sukupuolten tasa-arvonäkökulman valtavirtaistamisesta politiikoissa, ohjelmissa ja talousarvioissa

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena neuvoston päätelmät edellä mainitusta aiheesta. Ne hyväksyttiin 12. kesäkuuta 2023 pidetyssä TSTK-neuvoston istunnossa.

Sukupuolten tasa-arvonäkökulman valtavirtaistaminen politiikoissa, ohjelmissa ja talousarvioissa

Neuvoston päätelmät¹

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

TOTEAA SEURAAVAA:

1. Sukupuolten tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat eurooppalaisten arvojen ytimessä, ja naisten ja miesten tasa-arvo on perussopimuksissa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettu Euroopan unionin perusperiaate.
2. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 8 artiklassa edellytetään, että unioni pyrkii kaikissa toimissaan poistamaan eriarvoisuutta naisten ja miesten välillä sekä edistämään tasa-arvoa.
3. Sukupuolten tasa-arvoa edistävä politiikka on elintärkeää talouskasvulle, hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille. Naisten ja miesten yhdenvertainen, täysivaltainen ja tosiasiallinen osallistuminen kaikilla aloilla, myös työelämässä, on edellytys vauraan unionin saavuttamiselle ja ylläpitämiselle. Tulevaisuuteen suuntautuvat politiikkatoimet, kuten vuoteen 2030 ulottuvat Barcelonan tavoitteet, ovat olennaisia talouskasvun ja naisten taloudellisen voimaannuttamisen edistämiseksi.

¹ Pekingin toimintaohjelman täytäntöönpanon arvioinnin yhteydessä laaditut päätelmät, jotka liittyvät erityisesti keskeiseen ongelma-alueeseen H (naisten asemaa ja sukupuolten tasa-arvoa edistävät institutionaaliset mekanismit).

4. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarien periaatteessa 2 (”sukupuolten tasa-arvo”) todetaan, että naisten ja miesten yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet on varmistettava ja niitä on edistettävä kaikilla aloilla, myös työmarkkinoille osallistumisen, työehtojen ja -olojen sekä urakehityksen osalta, ja että naisilla ja miehillä on oikeus samaan palkkaan samanarvoisesta työstä.² Komission esittämässä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa asetettiin vuodelle 2030 tavoitteeksi vähintään puolittaa sukupuolten välinen työllisyysero vuoteen 2019 verrattuna sen yleisen tavoitteen saavuttamiseksi, että vähintään 78 prosentilla 20–64-vuotiaista olisi työpaikka vuoteen 2030 mennessä.
5. Naisten entistä suurempi osallistuminen palkkatyöhön ja laadukkaaseen työhön on olennaista talouskasvun ja kilpailukyvyn kannalta, minkä vuoksi olisi toteutettava toimenpiteitä naisten ja miesten tasa-arvon saavuttamiseksi työmarkkinamahdollisuuksien ja työpaikalla tapahtuvan kohtelun osalta etenkin helpottamalla työ-, perhe- ja yksityiselämän yhteensovittamista.
6. Työllisyyspolitiikan suuntaviivassa 8 korostetaan, että on tärkeää tukea sosiaalisia investointeja, torjua köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä sekä puuttua eriarvoisuuteen, myös jäsenvaltioiden verotus- ja etuusjärjestelmien rakenteen kautta ja arvioimalla niiden toimintapolitiikkojen jakaumavaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Valtion verotus- ja menopäätöksillä on vahvoja sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia, jotka muovaavat ihmisten työntekoa ja taloudellista osallistumista koskevia valintoja ja vaikuttavat siten naisten ja miesten taloudelliseen riippumattomuuteen.

² Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17. marraskuuta 2017 antama yhteinen julistus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista.

7. Neljännessä naisten maailmankonferenssissa vuonna 1995 hyväksytyssä Pekingin toimintaohjelmassa määritellään ”naisten asemaa edistävät institutionaaliset mekanismit” (alue H) yhdeksi 12 keskeisestä ongelma-alueesta ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen edellytykseksi.
8. Pekingin toimintaohjelman 202 kohdan mukaan ”[h]allitusten ja muiden asianosaisten on puuttuessaan naisten ja miesten eriarvoisuuteen vallanjaossa ja päätöksenteossa edistettävä sukupuolinäkökulman aktiivista ja näkyvää soveltamista kaikkeen politiikkaan ja toimintaan niin, että ennen jokaista päätöstä sen vaikutukset analysoidaan erikseen naisten ja miesten kannalta”.³
9. On erittäin tärkeää noudattaa sukupuolten tasa-arvon osalta kaksitahoista lähestymistapaa, jossa yhdistyvät sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen eli sukupuolten tasa-arvonäkökulman järjestelmällinen integrointi kaikkiin politiikkoihin, ohjelmiin ja talousarvioihin sekä erityiset tasa-arvopolitiikat ja kohdennetut toimenpiteet.

PALAUTTAA MIELEEN SEURAAVAA:

10. Neuvosto kehotti vuonna 2019 Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita ”varmistamaan sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen tehokkaan ja järjestelmällisen toteuttamisen ja jatkuvuuden kaikilla politiikkalohkoilla vahvistamalla valtavirtaistamisen käytännön välineitä, muun muassa ottamalla käyttöön sukupuolikohtaisia tavoitteita ja indikaattoreita, lainsäädäntö- ja politiikkatoimien sukupuolivaikutusten arviointeja ja sukupuolitietoinen budjetointi sekä tekemällä monialaista yhteistyötä ja käyttämällä vastuuvälvollisyydsmekanismeja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen seuraamiseksi sekä EU:n tasolla että jäsenvaltioissa”.⁴

³ YK, *Pekingin julistus ja toimintaohjelma, hyväksytty neljännessä naisten maailmankonferenssissa*, lokakuu 1995.

⁴ Asiak. 14938/19.

11. Neuvosto kehotti vuonna 2021 Euroopan komissiota ”tehostamaan toimia sukupuolinäkökulman järjestelmälliseksi valtavirtaistamiseksi tuleviin EU:n strategioihin ja politiikkoihin muun muassa kehittämällä sukupuolitietoista budjetointia” ja ”sukupuolten tasa-arvon seurantamenetelmiä” sekä ”vahvistamalla asteittain asiaankuuluvien EU:n lainsäädäntö- ja politiikkatoimien tasa-arvoanalyysiä paremman sääntelyn suuntaviivojen mukaisesti, sillä ne ovat sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen keskeisiä välineitä”.⁵
12. Neuvosto kehotti vuonna 2022 jäsenvaltioita edistämään sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista, kun tuetaan Ukrainasta ja muualta maailmasta siirtymään joutuneita ihmisiä, erityisesti naisia ja tyttöjä. Se kehotti jäsenvaltiota myös edistämään sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista talouskriisin ratkaisemiseksi toteutettavien toimenpiteiden suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa kaikilla aloilla ja olemassa olevan tiedon perusteella. Lisäksi neuvosto kehotti Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita edistämään sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista kaikessa digitaaliseen ja vihreään siirtymään liittyvässä tutkimuksessa sekä kaikissa niihin liittyvissä päätöksissä ja politiikoissa.⁶
13. Euroopan komission sukupuolten tasa-arvostrategiassa 2020–2025 todetaan, että ”sukupuolinäkökulman sisällyttäminen kaikkiin EU:n politiikkatoimiin ja prosesseihin on olennaisen tärkeää sukupuolten tasa-arvoa koskevan tavoitteen saavuttamiseksi”.⁷

⁵ Asiak. 12829/21.

⁶ Asiak. 15133/22.

⁷ Asiak. 6678/20.

14. Euroopan neuvosto määrittelee sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen koskevan toimintalinjojen (uudelleen)laadintaa, tarkistusta, kehittämistä ja arviointia siten, että naisten ja miesten tasa-arvo sisällytetään tavanomaisen päätöksentekoprosessin kaikkiin tasoihin ja kaikkiin vaiheisiin.⁸
15. Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen onnistunut toteuttaminen edellyttää yleistä poliittista sitoutumista muun muassa sukupuolivaikutusten ennakoarviointiin ja politiikkojen arviointiin, vahvoin institutionaalisiin mekanismeihin ja valmiuksien kehittämiseen. Sukupuolen mukaan eriteltyt tilastot ja indikaattorit ovat välttämättömiä välineitä tasa-arvopolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi.
16. Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen toteuttamisella muun muassa sukupuolitietoisien budjetoinnin vakiinnuttamisen avulla on olennainen merkitys asiaankuuluvien politiikkojen rahoittamiselle sukupuolten välisten erojen poistamiseksi.
17. Kriisitoimien yhteydessä sukupuolten tasa-arvonäkökulman soveltaminen analyyseissä, arvioinneissa ja budjetoinnissa on erityisen tärkeää, jotta voidaan menestyksekkäästi puuttua sitkeisiin sukupuolten välisiin eroihin ja nopeuttaa näin edistymistä sukupuolten tasa-arvon saavuttamisessa. Kriisitoimilla, myös toimilla, joilla puututaan covid-19-pandemian ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksiin, voidaan vähitellen kuroa umpeen pitkäaikaisia sukupuolten välisiä eroja ja auttaa ehkäisemään ja torjumaan sukupuolistunutta väkivaltaa ja perheväkivaltaa sekä edistää naisten taloudellista voimaannuttamista, mikä johtaa osallistavaan kasvuun ja kilpailukykyyn.

⁸ Euroopan neuvosto, Gender mainstreaming: conceptual framework, methodology and presentation of good practices, Strasbourg, 1998.

18. Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun asetuksen johdanto-osan 28 kappaleessa todetaan, että covid-19-kriisi on vaikuttanut erityisen paljon naisiin.⁹
19. Asetuksen 18 artiklan 4 kohdan b kohdan mukaan jäsenvaltioiden on esitettävä ”selvitys siitä, kuinka elpymis- ja palautumissuunnitelma auttaa vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asianomaiselle jäsenvaltiolle osoitetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa yksilöityihin haasteisiin tai muissa komission EU-ohjausjakson yhteydessä virallisesti antamissa asiaankuuluvissa asiakirjoissa yksilöityihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä”.
20. Asetuksen 18 artiklan 4 kohdan o alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on esitettävä selvitys siitä, ”kuinka elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden odotetaan edistävän sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä kyseisten tavoitteiden valtavirtaistamista Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden 2 ja 3 sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteen 5 ja tarvittaessa sukupuolten tasa-arvoa koskevan kansallisen strategian mukaisesti”.
21. Miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevä neuvoa-antava komitea antoi marraskuussa 2022 lausunnon sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta kansallisissa, alueellisissa ja paikallisissa talousarvioissa¹⁰. Lausunnossa annetaan suosituksia jäsenvaltioille, Euroopan komissiolle ja neuvostolle.

⁹ EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17–75. Asetus (EU) 2021/241 elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0241>.

¹⁰ Miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevä neuvoa-antava komitea, *lausunto sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta kansallisissa, alueellisissa ja paikallisissa talousarvioissa EU:ssa*: https://commission.europa.eu/publications/opinions-advisory-committee-equal-opportunities-women-and-men_en.

PANEE MERKILLE SEURAAVAT:

22. Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) raportin ”*Evidence to action: gender equality and gender mainstreaming in the COVID-19 recovery*”¹¹, jossa esitetään muun muassa analyysi elpymis- ja palautumistukivälineestä annettuun asetukseen sisältyvistä sukupuolten tasa-arvoon liittyvistä säännöksistä ja analyysi sukupuolten tasa-arvosta kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa.
23. EIGEn havainnon, että sukupuolten tasa-arvonäkökulma puuttui elpymis- ja palautumistukivälineestä annettua asetusta koskevasta alkuperäisestä ehdotuksesta.
24. EIGEn havainnon, että vain hyvin pieni osa toimista ja uudistuksista, joita jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa, keskittyy sukupuolitietoihin toimenpiteisiin, vaikka niiden kielteisten sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten lieventäminen, joita covid-19 pandemiasta on aiheutunut muiden ryhmien ohella naisille, on elpymis- ja palautumistukivälineen yleinen tavoite.
25. EIGEn havainnon, että jäsenvaltioiden tasa-arvoasiantuntijoiden tiiviimpi osallistuminen kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluun ja laatimiseen olisi voinut johtaa tehokkaampiin toimenpiteisiin, joilla edistetään synergiaa kansallisen tasa-arvopolitiikan prioriteettien kanssa, tuetaan sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista suunnitelmissa ja vastataan covid-19-pandemiasta johtuviin sukupuolten tasa-arvon haasteisiin.
26. EIGEn havainnon, että sukupuolen mukaan eriteltyt tiedot ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen välineet ovat välttämättömiä, jotta saadaan tarvittavat tiedot ja keinot sukupuolinäkökulman sisällyttämiseksi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin.¹²

¹¹ Asiak. 9298/1/23 REV 1.

¹² EIGE, *Evidence to action: gender equality and gender mainstreaming in the COVID-19 recovery*, s. 36.

27. Euroopan komission analyysin elpymis- ja palautumissuunnitelman vaikutuksesta tasa-arvoon. Analyysi osoittaa, että jäsenvaltiot käsittelevät sukupuolten tasa-arvoon liittyviä haasteita elpymis- ja palautumissuunnitelmissaan eri tavoin, toteuttamalla erityisiä uudistuksia, joilla on mahdollisesti pysyviä vaikutuksia, toteuttamalla kohdennettuja investointeja tai valtavirtaistamalla sukupuolinäkökulman eri politiikan aloilla. Analyysi osoittaa myös, että marraskuuhun 2022 mennessä hyväksytyissä kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa sukupuolten tasa-arvoon keskittyvien toimenpiteiden osuus vaihteli 8 prosentista 11 prosenttiin kolmessa kärjessä olevassa jäsenvaltiossa.¹³

OTTAA HUOMIOON SEURAAVAA:

28. Nämä päätelmät perustuvat neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin sekä alan keskeisten sidosryhmien aiempaan työhön ja poliittisiin sitoumuksiin sekä liitteessä lueteltuihin asiakirjoihin.

¹³ Euroopan komissio, Recovery and Resilience Scoreboard Thematic analysis on Equality, tammikuu 2023.

KEHOTTA JÄSENVALTIOITA niiden toimivallan mukaisesti sekä kansalliset olosuhteet huomioon ottaen ja työmarkkinaosapuolten roolia ja riippumattomuutta kunnioittaen

29. Tehostamaan toimia, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista institutionaalisten mekanismien avulla kaikilla tasoilla, myös alue- ja paikallistasolla,
- a) varmistamalla, että sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen toteutetaan tehokkaasti kaikilla hallinnonaloilla ja kaikessa hallituspolitiikassa hyödyntäen täysimääräisesti asiantuntemusta, jota on saatavilla sukupuolten tasa-arvoasioissa,
 - b) jatkamalla tehokkaista institutionaalisista mekanismeista aiemmin annettujen neuvoston päätelmien täytäntöönpanoa ja perustamalla kaikkiin ministeriöihin koordinointimekanismeja, jotka tarjoavat riittävästi tietoa ja teknistä osaamista sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen varmistamiseksi kaikilla politiikan aloilla,
 - c) varmistamalla sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista hallituspolitiikassa koskeva ministeriöiden välinen koordinointi, jotta voidaan tehostaa täytäntöönpanoa ja helpottaa hyvien käytäntöjen ja saatujen kokemusten vaihtoa,
 - d) hyväksymällä kansallisia politikkatavoitteita, toimintapoliittisia kehyksiä tai sukupuolten tasa-arvostrategioita sekä toimintasuunnitelmia ja
 - e) seuraamalla ja arvioimalla sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseksi tehdyn työn tehokkuutta sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi.

30. Varmistamaan, että niiden kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sekä muihin EU:n rahoitusvälineisiin sisältyvät sukupuolten tasa-arvon vahvistamiseen tähtäävät toimenpiteet pannaan täytäntöön ripeästi ja tehokkaasti. Varmistamaan, että sukupuolten tasa-arvo otetaan huomioon koko tässä prosessissa, myös hyödyntämällä käytettävissä olevia välineitä, kuten sukupuolitietoisia hankintoja.
31. Edistämään ja kehittämään sukupuolen mukaan eriteltyjen tilastotietojen keräämistä, analysointia, julkaisemista ja käyttöä perustana sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiselle kaikilla politiikan aloilla liiallista hallinnollista rasitetta kuitenkaan aiheuttamatta
- a) varmistamalla, että kansalliset tilastojärjestelmät ja asiaankuuluvat valtion viranomaiset keräävät, analysoivat ja esittävät sukupuolen mukaan eriteltyjä tilastotietoja ja asettavat nämä tiedot yleisön saataville,
 - b) varmistamalla, että kansallisille tilastoviranomaisille, jotka koordinoivat tilastotietojen keräämistä ja käsittelyä, tarjotaan riittävät resurssit, jotta sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen tarpeeseen voidaan vastata asianmukaisesti,
 - c) antamalla valtion viranomaisten tehtäväksi sisällyttää hallitukselle toimitettaviin selvityksiin kaikilla politiikan aloilla yksittäisiä henkilöitä tai henkilöryhmiä koskevia tilastotietoja, jotka on eritelty sukupuolen mukaan ja tarvittaessa yhdistetty muihin merkityksellisiin ominaisuuksiin,
 - d) tarjoamalla viranhaltijoille mahdollisuuden saada metodologista tukea, ohjausta ja koulutusta tietoisuuden lisäämiseksi sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen keruun tärkeydestä, niin että he voivat käsitellä tehokkaasti sukupuolen mukaan eriteltyjä tilastoja ja ymmärtävät paremmin tällaisten tilastojen merkityksen, ja
 - e) toteuttamalla konkreettisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että sukupuolen mukaan eriteltyjen tilastojen kerääminen valtavirtaistetaan ja että sitä aletaan edellyttää julkisella sektorilla.

32. Varmistamaan riittävän ja kohdennetun rahoituksen toimenpiteille, joilla vähennetään sukupuolten välistä epätasa-arvoa, mukaan lukien toimenpiteet talouteen, työllisyyteen, palkkaukseen, hoitoon ja eläkkeeseen liittyvien erojen vähentämiseksi, ja toimenpiteille, jotka auttavat ehkäisemään ja torjumaan sukupuolistunutta väkivaltaa. Varmistamaan riittävän ja kohdennetun rahoituksen myös toimenpiteille, jotka ovat jatkoa neuvoston taannoisille suosituksille, joilla tuetaan kohtuuhintaisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen ja pitkäaikaishoidon saatavuutta.
33. Edistämään järjestelmällisesti sukupuolten tasa-arvonäkökulman sisällyttämistä päätöksenteon ja lainsäädäntötyön kaikkiin vaiheisiin, mukaan lukien suunnittelu, päätöksenteko, täytäntöönpano ja arviointi, ja vahvistamaan edelleen poliittista sitoutumista sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseen ja sitä koskevaa vastuuvuorollisuutta.
34. Tekemään yhteistyötä tasa-arvoasiantuntijoiden kanssa muun muassa kuulemalla mielekkäästi kansalaisjärjestöjä ja tiedeyhteisöä sen varmistamiseksi, että sukupuolten tasa-arvonäkökulma otetaan huomioon kaikkien merkittävien aloitteiden suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa niiden kaikissa vaiheissa.

KEHOTTA EUROOPAN KOMISSIOTA JA JÄSENVALTIOITA niiden toimivallan mukaisesti sekä kansalliset olosuhteet huomioon ottaen ja työmarkkinaosapuolten roolia ja riippumattomuutta kunnioittaen

35. Toteuttamaan sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen kaikessa päätöksenteossa ja kaikissa ohjelmissa ja talousarvioissa
- a) keräämällä, levittämällä, analysoimalla ja käyttämällä sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja,
 - b) muotoilemalla konkreettisia politiikkatavoitteita ja erityistavoitteita nykyisten sukupuolten välisten erojen poistamiseksi,
 - c) hyödyntämällä käytettävissä olevia välineitä ja menetelmiä sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen vahvistamiseksi kaikissa päätöksentekoprosesseissa, ja
 - d) hyväksymällä ohjausasiakirjoja, jotta varmistetaan järjestelmällinen sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen pitkällä aikavälillä, myös talousarviomenettelyssä kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
36. Varmistamaan, että rahoitus-, talous- ja työmarkkinauudistuksiin liittyvät sukupuolten tasa-arvonäkökohdat otetaan kaikilta osin huomioon eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa työllisyyden suuntaviivojen mukaisesti ja että ohjausjaksoa hyödynnetään täysimääräisesti sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi unionissa.
37. Seuraamaan ja arvioimaan jo toteutetun sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen vaikuttavuutta, myös talousarviomenettelyn yhteydessä, esimerkiksi teettämällä ulkoisia ja riippumattomia arviointeja.
38. Arvioimaan politiikkojen sekä rahoituksen ja muiden resurssien kohdentamisen jakaumavaikutuksia naisten ja miesten kannalta, jotta tulevaisuudessa voidaan toteuttaa tehokkaita kohdennettuja toimenpiteitä.
39. Varmistamaan järjestelmällisen valmiuksien kehittämisen ja metodologisten välineiden käytön sekä tasa-arvoasiantuntijoiden mielekkään kuulemisen ja edistämään monialaista yhteistyötä sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen helpottamiseksi ja tehostamiseksi kaikilla politiikan aloilla.

KEHOTTA EUROOPAN KOMISSIOTA

40. Varmistamaan, että sukupuolten tasa-arvonäkökulma valtavirtaistetaan järjestelmällisesti poliittisissa aloitteissa, kuten sukupuolten tasa-arvostrategiassa 2020–2025 korostetaan, sekä täyttämään sitoumuksensa luoda tasa-arvon unioni.
41. Edistämään ”sukupuolitietoisien budjetoinnin” yhteistä määritelmää unionissa. Euroopan neuvosto on määritellyt käsitteen talousarvioiden suunnittelemiseksi tasa-arvonäkökohdista käsin ottamalla ne huomioon talousarviomenettelyn kaikissa vaiheissa ja järjestämällä tulot ja menot uudelleen niin, että ne edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa.¹⁴
42. Varmistamaan, että sukupuolten tasa-arvonäkökohdat otetaan huomioon EU:n talousarvion toteuttamisessa sitkeiden sukupuolten välisten erojen poistamiseksi erityisesti rahoittamalla toimenpiteitä, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja naisten taloudellista voimaannuttamista monivuotiseen rahoituskehykseen kuuluvien vastaavien meno-ohjelmien mukaisesti, ja panemalla täysimääräisesti täytäntöön Euroopan komission menetelmät sukupuolten tasa-arvoon liittyvien menojen seuraamiseksi EU:n talousarviossa.
43. Varmistamaan sukupuolen mukaan eriteltyjen tilastojen esittämisen kaikissa komission kertomuksissa ja tällaisten tilastojen johdonmukaisen käytön politiikka-asiakirjoissa, muun muassa vuotuista työllisyyskertomusta laadittaessa, jotta jäljellä olevat sukupuolten väliset erot saadaan näkyviin ja asteittain poistettua.
44. Vahvistamaan toimia sukupuolten tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanoon, seurantaan ja arviointiin.

¹⁴ Euroopan neuvosto (2005), asiantuntijaryhmän loppuraportti sukupuolitietoisesta budjetoinnista (EG-S-GB), EG-S-GB (2004) RAP FIN; tasa-arvojaosto, ihmisoikeuksien pääosasto, Euroopan neuvosto, Strasbourg, s. 10: [Gender budgeting \(coe.int\)](http://coe.int/Genderbudgeting).

45. Varmistamaan, että sukupuolten tasa-arvonäkökulma otetaan huomioon laadittaessa mahdollisia tulevia kriisipaketteja ja muita aloitteita
- a) valtavirtaistamalla sukupuolten tasa-arvonäkökulman tuleviin säädöksiin, jotka liittyvät kriisipaketteihin,
 - b) valtavirtaistamalla sukupuolten tasa-arvonäkökulman järjestelmällisesti kriisitoimissa ja kriisinhallinnassa,
 - c) sisällyttämällä väli- ja arviointiraportteihin asianmukaisen analyysin siitä, miten sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen on toteutettu kriisitoimien yhteydessä, ja
 - d) edistämällä käytettävissä olevia välineitä, joilla tuetaan sukupuolten tasa-arvonäkökohtien valtavirtaistamista kriisitoimissa kansallisella tasolla.
46. Varmistamaan, että komission prosesseilla on tarvittavat rakenteet ja valmiudet sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen tehokasta ohjausta, koordinointia, seurantaa ja arviointia varten, myös EU:n talousarvion, varojen ja monivuotiseen rahoituskehykseen kuuluvien vastaavien meno-ohjelmien osalta.
-

Viiteasiakirjat

1. EU:n toimielinten väliset

Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17. marraskuuta 2017 antama julistus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista

https://ec.europa.eu/commission/publications/european-pillar-social-rights-booklet_fi

2. EU:n lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0241>

3. Neuvosto

Kaikki Pekingin toimintaohjelman tarkastelusta annetut neuvoston päätelmät ja muut sukupuolten tasa-arvosta ja muista asiaankuuluvista aiheista annetut neuvoston päätelmät, etenkin jäljempänä mainitut:

- Neuvoston päätelmät naisten asemaa ja sukupuolten tasa-arvoa edistävien institutionaalisten mekanismien tehokkuudesta (17605/13)

https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/139978.pdf

- Neuvoston päätelmät naisten ja miesten tasa-arvosta päätöksenteon alalla (14327/15)

[pdf \(europa.eu\)](#)

- Päätelmät sukupuolitasaa-arvoista talouksista EU:ssa: Tuleva kehitys: Pekingin toimintaohjelman 25 täytäntöönpanovuoden arviointi (14938/19)

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14938-2019-INIT/fi/pdf>
- Neuvoston päätelmät ”Sukupuolten välisten palkkaerojen kaventaminen: palkkatyön ja palkattoman hoitotyön arvostaminen ja jakautuminen” (13584/20)

[pdf \(europa.eu\)](#)
- Neuvoston päätelmät covid-19:n sosioekonomisista vaikutuksista sukupuolten tasa-arvoon (8884/21)
- Neuvoston päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta 10/2021: Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen EU:n talousarvioon (12829/21)

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12829-2021-INIT/fi/pdf>
- Neuvoston päätelmät sukupuolten tasa-arvosta häiriön koettelemissa talouksissa: keskittyminen nuoreen sukupolveen (15133/22)

[pdf \(europa.eu\)](#)
- Neuvoston päätös (EU) 2022/2296, annettu 21.11.2022, jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista (EUVL L 304, 24.11.2022, s. 67)

[EUR-Lex - 32022D2296 - FI - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

4. Puheenjohtajakolmikko:

Puheenjohtajakolmikron (Ranska, Tšekki ja Ruotsi) allekirjoittama julistus sukupuolten tasa-arvosta (tammikuu 2022)

https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/trio-presidency-declaration-on-gender-equality-france-the-czech-republic-and-sweden-2022-2023_1.pdf

5. Euroopan komissio

Vuoden 2023 kertomus naisten ja miesten tasa-arvosta Euroopan unionissa
(SWD(2023) 55 final)

[Sukupuolten tasa-arvostrategia \(europa.eu\)](#)

Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025 (6678/20) (komission viite:
COM(2020) 152 final)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma (6649/21 + ADD 1 +
ADD 2)

[pdf \(europa.eu\)](#)

Euroopan komissio, Recovery and Resilience Scoreboard Thematic analysis on Equality,
tammikuu 2023

Miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevän neuvoa-antavan komitean lausunto
sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta kansallisissa, alueellisissa ja paikallisissa
talousarvioissa EU:ssa [https://commission.europa.eu/publications/opinions-advisory-
committee-equal-opportunities-women-and-men_en](https://commission.europa.eu/publications/opinions-advisory-committee-equal-opportunities-women-and-men_en)

6. Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentin päätöslauselma, 23. kesäkuuta 2022, elpymis- ja
palautumistukivälinettä koskevasta täytäntöönpanokertomuksesta (2021/2251(INI))

7. Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE)

Evidence to action: gender equality and gender mainstreaming in the COVID-19 recovery (9298/1/23 REV 1)

Gender budgeting. Mainstreaming gender into the EU budget and macroeconomic policy framework, 2018

<https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-budgeting>)

Gender Impact Assessment: Gender Mainstreaming Toolkit, 2016

<https://eige.europa.eu/publications/gender-impact-assessment-gender-mainstreaming-toolkit>

8. Euroopan neuvosto

Asiantuntijaryhmän loppuraportti sukupuolitietoisesta budjetoinnista (EG-S-GB), EG-S-GB (2004) RAP FIN; tasa-arvojaosto, ihmisoikeuksien pääosasto, Euroopan neuvosto, Strasbourg, s. 10

[Gender budgeting \(coe.int\)](https://rm.coe.int/gender-budgeting).

Gender Budgeting - Practical Implementation - Handbook CDEG(2008)15 (2009)

<https://rm.coe.int/1680599885>

Gender mainstreaming: conceptual framework, methodology and presentation of good practices, Strasbourg, 1998

9. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD)

Kehitysapukomitean tasa-arvopolitiikan indikaattori

[Kehitysapukomitean tasa-arvopolitiikan indikaattori – OECD](#)

Tausta-asiakirja - OECD Best Practices for Gender Budgeting (2022)

[OECD Best Practices for Gender Budgeting](#)

Gender budgeting in OECD countries (2017)

<https://www.oecd.org/gender/Gender-Budgeting-in-OECD-countries.pdf>

Towards gender-inclusive recovery (2021)

<https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/towards-gender-inclusive-recovery-ab597807/>

10. Yhdistyneet kansakunnat

Pekingin julistus ja toimintaohjelma (YK:n toimintaohjelma sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan lisäämiseksi)

<https://www.refworld.org/docid/3dde04324.html>

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva YK:n yleissopimus

[Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus \(un.org\)](#)